

Vidensopbygning ud fra designpraksis

I juni 2009 afsluttede 18 studerende deres masteruddannelse i design. De nye mastere i design bidrager med deres afhandlinger til den akademiske opkvalificering af designfaget. Det var den klare vurdering fra en af censorerne ved det afsluttende mundtlige forsvar af afhandlingerne, professor Halina Dunin-Woyseth. Hun så det som en stor styrke ved afhandlingerne, at deres udgangspunkt er designpraksis, og at de bruger akademiske værktøjer til at berige og afklare forståelsen af praksis.

Af Mads Nygaard Folkmann

I løbet af de to år på deltidsuddannelsen Master i Design har de studerende taget livtag med en lang række designfaglige problemstillinger. Det er sket både på de intensive internater med undervisning og i den selvstændige opgaveskrivning, som kulminerede med en 50-siders afhandling om et selvvalgt emne.

Udgangspunkt i praksis

Mange af emnerne for de studerendes afhandlinger ligger tæt på deres egen praksiserfaring. Emnerne befinder sig bl.a. inden for designprocesser, det sanselige og emotionelle aspekt i design, inddragelsen af brugeren, branding og æstetik i design. De studerendes projekter dækker en bred vifte af design, bl.a. industriel design, tekstildesign og grafisk design.

Censorerne Halina Dunin-Woyseth, professor på Arkitek-

tur- og Designhøgskolen i Oslo [The Oslo School of Architecture and Design] og professor i designteori ved Hogeschool voor Wetenschap & Kunst, Sint-Lucas, Architectuur Brussel-Gent [Sint-Lucas School of Architecture] i Belgien, og Tore Kristensen, professor på CBS i København, havde stor ros til de færdige masterstuderende. Især var der ros til ambitionen om at opkvalificere designfaget ud fra fagets egen praksis.

”Den afgørende styrke ved uddannelsen er, at de studerende har taget udgangspunkt i designpraksis,” forklarer Halina Dunin-Woyseth. ”De har ikke et udefrakommende blik på design, men arbejder med en forståelse baseret på praksis, som så bliver beriget og afklaret med en række af de akademiske værktøjer, uddannelsen tilbyder. Jeg er meget imponeret. Der er blandt projekterne flere, som viser, at de studerende har opnået et niveau til direkte at påbegynde ph.d.-forløb.”

Den tavse viden frem i lyset

En vigtig komponent på uddannelsen er at gøre designere mere bevidste om, hvad der sker, når man designer. Inden for designforskningen er italesættelsen af designernes tavse viden sat på dagsordenen – den viden, der er bundet til en bestemt praksis og type af handling, og som er noget, man normalt bare gør.

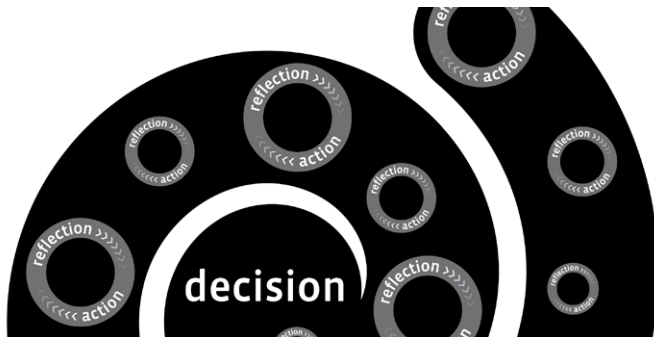
Flere af de afsluttende afhandlinger har taget fat i denne problemstilling. De har bearbejdet den, så det ikke blot handler om italesættelse og bevidstgørelse på et generelt plan, men konkretiserer problemstillingen i relation til forskellige typer af design.

Grafiske designeres kompetencer

I sin afhandling *Undersøgelse af den grafiske designers designproces* har Hans Christian Asmussen på den måde gennem interview arbejdet med grafiske designere.

”Min motivation for at tage fat i grafiske designere er – ud over at jeg selv er grafisk designer – at der mangler empirisk forskning, som beskriver den grafiske designers arbejdsproces,” fortæller Hans Christian Asmussen.

”De undersøgelser, der findes om designeres arbejde og metoder, tager typisk udgangspunkt i arkitekter eller produktdesignere.”

SYV TYPER AF BILBRUGERE. Analysen af projektets antropologiske feltstudium har vist, at bilbrugere kan opdeles i syv typer, som er forskellige, hvad angår værdier og adfærd, hverdag og livsstil mm. Illustrationens lodrette dimension handler om, hvorvidt brugernes forhold til deres bil er præget af følelser og drømme eller fakta og funktion. Den vandrette dimension viser, om brugerne går mest op i miljø og moral ("det hellige") eller hverdagsliv, mode og personlige interesser ("det profane").

Illustration: etrans, Rapport 1, p. 20, september 2009

Ud fra eksisterende teorier om designprocesser har Hans Christian Asmussen udviklet en række modeller, som han efterfølgende har afprøvet på grafiske designere.

”Mine spørgsmål var, om de i modellerne kunne genkende deres tilgang til arbejdet,” forklarer han.

”Hvordan arbejder de? Det interessante er, at jeg fik et ret entydigt resultat. Langt de fleste valgte en model, der er en fortolkning af teoretikeren Donald Schöns begreb om ’refleksion-i-handling’, d.v.s. at refleksionen over arbejdet opstår, mens man handler. Modellen angiver, at man på samme tid og inden for rammen af en overordnet refleksion-i-handling arbejder med mange små forløb af refleksion-i-handling,” forklarer Hans Christian Asmussen.

Modellen beskriver en arbejdsproces, der både har en styring og et spillerum til tvivl og spørgsmål.

”Jeg har efterfølgende anvendt mine resultater til at foreslå en ny model, der tematiserer den grafiske designers arbejdsproces i et spænd mellem måletretning og konstant refleksion. Modellen er blevet spiralformet for at vise, hvordan beslutningsrummet konstant indsnævres,” fortæller Hans Christian Asmussen.

Den subjektive sansning i centrum

I sin afhandling, *Atmosfæren*, Tietgenkollegiet og tekstildesigneren, tager tekstildesigner Helle Graabæk også udgangspunkt i designerens særlige kompetencer.

”Jeg er grundlæggende interesseret i rum og i, hvordan rum virker på dem, der befinder sig i dem,” fortæller hun.

”Ofte ser man ikke på, hvordan rum virker ud fra et kropsligt perspektiv. Men ved at bruge en række begreber om kropsrum og atmosfære fra den tyske æstetikteoretiker Gernot Böhme, kan jeg åbne for et perspektiv på rummet, som har udgangspunkt i kroppen og sansningen.”

“...jeg for, at tekstildesignerens faglighed er et velegnet grundlag i arbejdet med at skabe atmosfære i rum og arkitektur,”

Det kropslige perspektiv forbinder Helle Graabæk til den måde, tekstildesigneren bl.a. gennem et forhold mellem bløde og hårde overflader, materiale- og farvebrug kan iscenesætte en bestemt atmosfære og virkning i forhold til den person, der oplever rummet.

”Tekstildesignerne har en særlig faglighed i valg, bearbejdning og blik for anvendelsen af de tekstile materialer, ligesom de arbejder indgående med struktur, ornamentik, farvevalg og det sanselige møde mellem en bruger og en overflade,” forklarer Helle Graabæk.

”Med udgangspunkt i en analyse af tekstildesignerne Aggebo & Henriksens bidrag til Tietgenkollegiet på Amager argumenterer jeg for, at tekstildesignerens faglighed er et velegnet grundlag i arbejdet med at skabe atmosfære i rum og arkitektur,” slutter hun.

Brugeren i centrum

Industriel Designer Lisbeth Kamstrup-Holm tager i sin afhandling *Patienten* som emotionel forbruger udgangspunkt i feltet medicodesign og en række nyere designteorier til at forstå og inddrage brugeren i designprocessen.

Det er Lisbeth Kamstrup-Holms udgangspunkt, at forbrugere i dag i høj grad vælger produkter ud fra emotionelle værdier, men at det sjældent er dette, der tages udgangspunkt i, når der skal udvikles medicoprodukter.

”Inden for medicodesign er især funktionalitet og brugervenlighed afgørende, men det emotionelle, dvs. den følelsesmæssige relation til produkterne, mangler,” forklarer Lisbeth Kamstrup-Holm.

Lisbeth Kamstrup-Holm har derfor arbejdet på at anvende de-

RUM OG ATMOSFÆRE. Tekstildesigner Helle Graabæk har arbejdet med at vise, hvordan man gennem brug af forskellige materialer, farver, ornamentik og et forhold mellem bløde og hårde overflader kan skabe atmosfære i forskellige rum. I en omfattende analyse af Tietgenkollegiet i København viser hun, hvordan tekstildesignerens faglighed giver et godt grundlag for at skabe atmosfære – det giver f.eks. en overraskende virkning, når supergrafik (dvs. grafik i store størrelser) bruges på døren ind til et toilet.

Design: Aggebo & Henriksen
Foto: Helle Graabæk

signredskaber til at udvide brugerforståelsen.

”Jeg har med udgangspunkt i designteoretikerne Patrick Jordan og Donald A. Norman udviklet en metode med en række samtalekort og en tingfinderøvelse til at spørge ind til det emotionelles rolle og værdi hos brugeren. Med disse redskaber kan jeg indfange de emotioner, der er så vigtige for patienten og medvirke til at få dem bygget ind i produkterne.”

Afhandlingen peger på et udviklingspotentiale i medicindustrien, som Lisbeth Kamstrup-Holm vil tage med sig tilbage på sit job hos Novo Nordisk.

”Jeg har gennem møder med en stomipatient og en diabetiker samt analyse af deres produkter fundet ud af, at produkterne efter min mening mangler noget rent emotionelt,” fortæller hun.

”Vi kan blive bedre til at lave produkter, der både funktionelt og emotionelt appellerer til patienterne og dermed er med til at repræsentere dem som hele mennesker. Her ser jeg et udviklingspotentiale,” siger Lisbeth Kamstrup-Holm.

Designmetode. I sit arbejde med den emotionelle forbruger i medicodesign har industriel designer Lisbeth Kamstrup-Holm udviklet en række samtalekort, hvor de udvalgte interviewpersoner skulle give deres umiddelbare reaktion og fortælle om deres associationer. Feks. var der et kort med teksten ”den dag, jeg blev diagnosticeret”, eller interviewpersonen kunne give udtryk for sine værdier i forbindelse med billedet af en baby.
Foto: Lisbeth Kamstrup-Holm.

Master i Design er en to-årig efteruddannelse for især designere, arkitekter og andre i designrelaterede brancher, der ønsker faglig opkvalificering. Uddannelsens formål er at imødekomme de ændrede vilkår for designprofessionen samt at opkvalificere designere og designlederes erfaringsbaserede metoder og handlingsrepertoire med ny teoretisk viden og metoder målrettet en nutidig praksis (hent Master i Design – brochure som PDF her) (www.dcdr.dk/dk/Materiale/Dokumenter/Brochure+til+Master+i+Design)

Uddannelsen udbydes af Center for Designforskning i samarbejde med Kunstakademiets Arkitektskole. Uddannelsen udbydes hvert andet år. Det første hold tog eksamen i 2007, og i juni 2009 gik endnu et hold til eksamen. Der er netop i september 2009 startet et nyt hold.

Læs artikel i Mind Design #16, 2009: ”Masteruddannelse giver designere nyt sprog” (www.dcdr.dk/dk/Menu/Aktuelt/Netmagasin/Artikellarkiv/Masteruddannelse+giver+designere+nyt+sprog)

MIND DESIGN

Danish Centre for Design Research - Center for Designforskning udgiver hver måned netmagasinet Mind Design på dansk og engelsk. Netmagasinet bringer artikler om udviklingen inden for designforskningen og formidler forskningens resultater til såvel forskere som praktikere og andre interesserede. Magasinet er gratis. Se mere på www.dcdr.dk/dk/minddesign

Danish Centre for Design Research

Danish Centre for Design Research - Center for Designforskning er Kulturministeriets paraplyorganisation for designforskningen ved Arkitektskolen Aarhus, Danmarks Designskole, Designskolen Kolding og Kunstakademiets Arkitektskole.

Danish Centre for Design Research bidrager til at opbygge og styrke dansk designforskning, til at formidle viden og til netværksdannelse nationalt og internationalt mellem forskningsinstitutioner, virksomheder og offentligheden.

Danish Centre for Design Research
Philip de Langes Allé 10
1435 København K

Tlf. +45 32 68 63 68
dcdr@dcdr.dk
www.dcdr.dk